

**Презентація проекту
криміналізації порушення та
обходу санкцій**

Климосюк Андрій

“Інститут законодавчих ідей”

Закон України «Про санкції» існує уже 10 років

ПРОТЕ

На третьому році повномасштабної війни в Україні **досі не встановлена персональна відповідальність за порушення санкцій, зокрема й кримінальна**

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про санкції

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 40, ст.2018)

*{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 2195-VIII від 09.11.2017, ВВР, 2018, № 1, ст.2
№ 114-IX від 19.09.2019, ВВР, 2019, № 45, ст.289
№ 552-IX від 31.03.2020, ВВР, 2020, № 20, ст.142
№ 808-IX від 17.07.2020
№ 1089-IX від 16.12.2020
№ 2257-IX від 12.05.2022
№ 2849-IX від 13.12.2022
№ 2997-IX від 21.03.2023
№ 3022-IX від 10.04.2023
№ 3137-IX від 30.05.2023
№ 3223-IX від 13.07.2023
№ 3295-IX від 09.08.2023
№ 3317-IX від 10.08.2023
№ 3587-IX від 22.02.2024}*

{У тексті Закону слова: "засоби масової інформації" у всіх відмінках і числах замінено словом "медіа"; "радіочастотний ресурс" у всіх відмінках і числах замінено словами "радіочастотний спектр" у відповідному відмінку і числі згідно із Законом № 2849-IX від 13.12.2022}

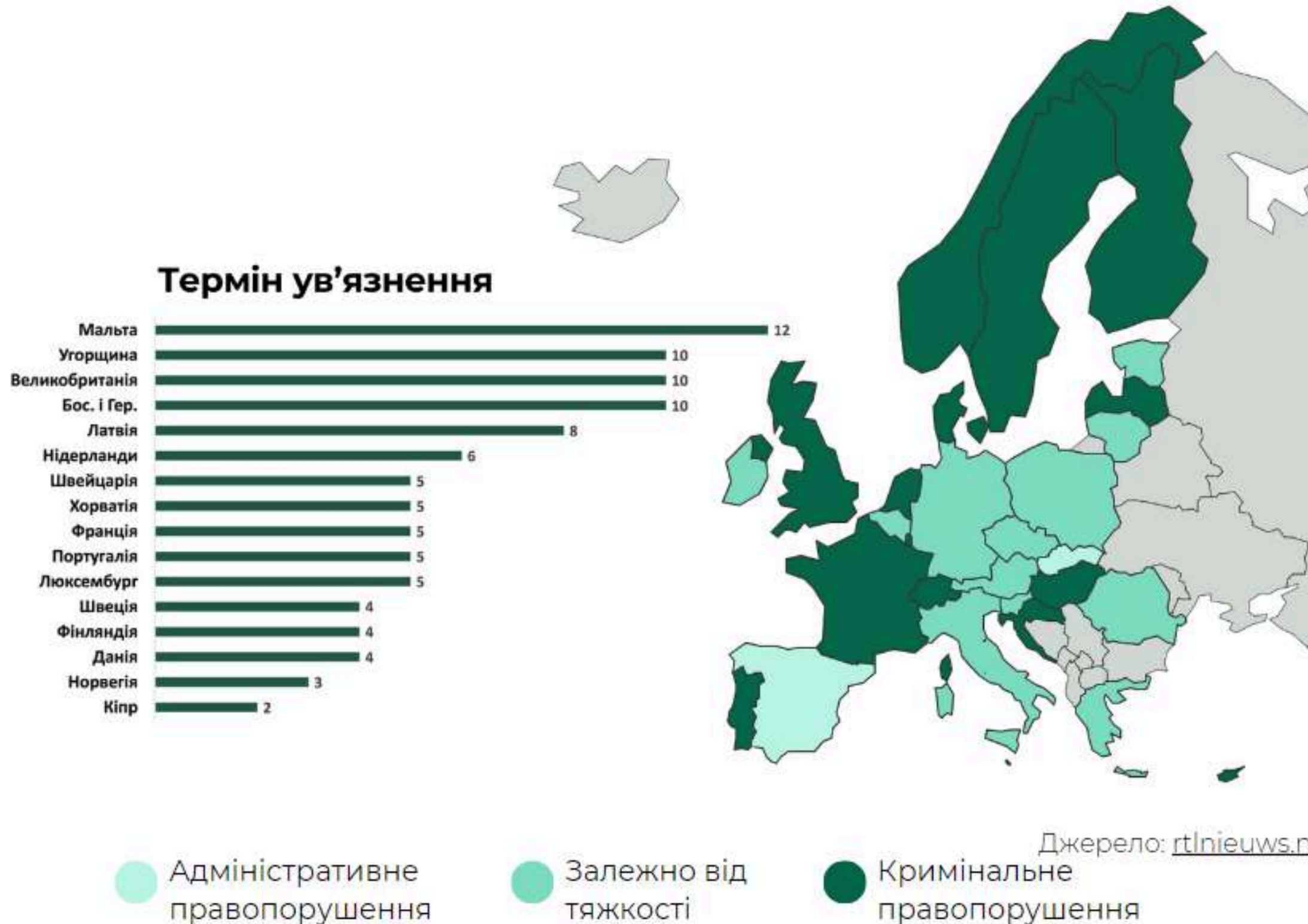
Верховна Рада України,

виходячи з положень Конституції України, Декларації про державний суверенітет України та загальновизнаних міжнародних норм і правил,

констатуючи, що пріоритетами національних інтересів України є, зокрема, гарантування конституційних прав і свобод людини і громадянина, захист державного суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності державних кордонів, недопущення втручання у внутрішні справи України, розвиток рівноправних взаємовигідних відносин з іншими державами світу в інтересах України,

Міжнародний досвід криміналізації порушення та обходу санкцій

ВИДИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ САНКЦІЙ

Також обхід санкцій криміналізований в:

США

Великій Британії

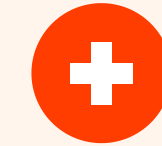
Канаді

Норвегії

Боснії та Герцеговині

Швейцарії

Японії

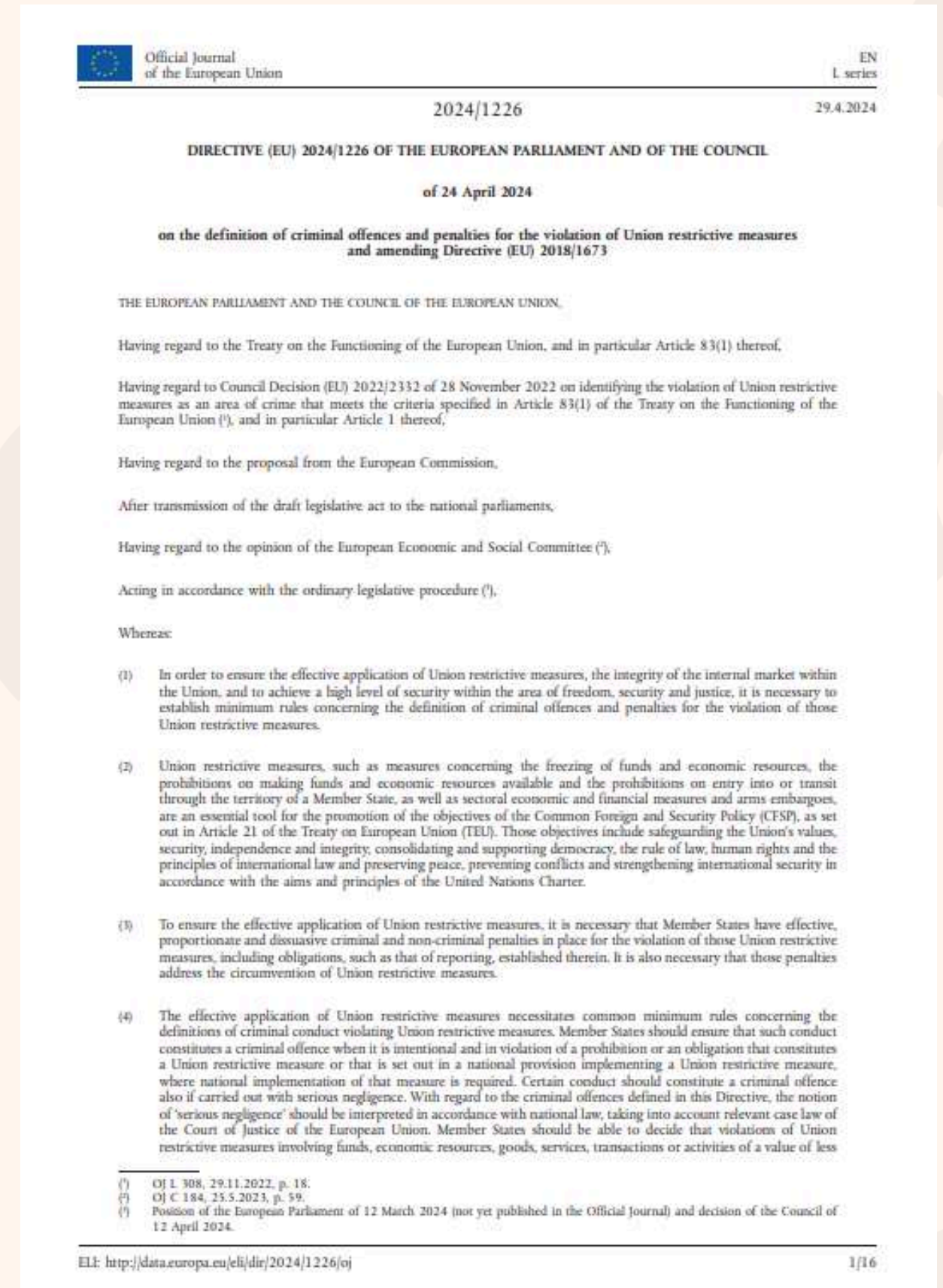
Децентралізований підхід до імплементації санкційної політики в державах-членах ЄС спонукав ухваленню

24.04.2024

Директиви ЄС про визначення кримінальних правопорушень і покарань за обхід санкцій

усі держави-члени ЄС повинні **за 1 рік** імплементувати її положення до свого національного законодавства

**Директива ЄС
про криміналізацію порушення санкцій:
Огляд та рекомендації для України**

2024

Важливість Директиви ЄС для України

- Директиви є обов'язковими для кожної держави-члена та є складовими **acquis communautaire** – правової системи ЄС, до якої Україна, як кандидат на вступ має гармонізувати своє законодавство
- Імплементация Директиви та криміналізація порушень і обходу санкцій **є умовою нашого вступу до ЄС**
- Відсутність персональної відповідальності породжує **безкарність** та провокує порушення

На базі Міністерства юстиції створено робочу групу до якої увійшли представники:

- ОГП
- СБУ
- НБУ
- НКЦПФР
- Мін'юсту
- МВС
- МІНЕКОНОМІКИ
- НАЗК
- Інституту законодавчих ідей

Розроблено проєкт змін до КК, КПК та ЗУ "Про санкції"

Місце в Кримінальному кодексі

Розділ I Особливої частини «Злочини проти основ національної безпеки України»

”

Мета санкцій – захист національних інтересів, національної безпеки, суверенітету і територіальної цілісності України, протидії терористичній діяльності, а також запобігання порушенню, відновлення порушених прав, свобод та законних інтересів громадян України, суспільства та держави.

Стаття 114-3. Порушення спеціального економічного чи іншого обмежувального заходу (санкції) або умисний обхід санкції

Порушення спеціального економічного чи іншого обмежувального заходу (санкції) або умисний обхід санкції, -

карається штрафом від десяти тисяч до двадцяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк від двох до шести років, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від десяти до п'ятнадцяти років або без такого.

Об'єктивна сторона -

два альтернативні діяння (дві форми):

- I - порушення спеціального економічного чи іншого обмежувального заходу (санкції) - як умисно, так і необережно.
- II - обхід санкції (порушення специфічних обов'язків, які спрямовані на запобігання порушенню санкцій) - лише умисний.

Формальний склад злочину, який не потребує настання наслідків

I форма

- ▶ термін «порушення» характерний для кримінального права країн-партнерів та міститься в Директиві ЄС
- ▶ термін “порушення” охоплює невиконання санкції, неналежне виконання санкції та вчинення дій, прямо заборонених санкцією
- ▶ опис всіх конкретних форм порушень - складний, недоцільний і ризикований
- ▶ йдеться лише про порушення самої санкції, а не будь-яких норм «законодавства про санкції»

I форма

Під **санкціями** розуміються заходи, передбачені в ЗУ «Про санкції», а саме:

секторальні санкції

санкції, пов'язані з фінансовими і торговельними операціями, рухом активів, капіталів
(примітка до ст. 114-3)

I форма

«Вартісний поріг» криміналізації

Сукупний розмір предмета злочину (активів) перевищує:

- для умисного та необережного порушення - **300 нмдг.** (на 2024 рік – 454 200 грн) \approx 10 000 €, що узгоджується з вимогами Директиви)

ВИНЯТОК

щодо товарів військового призначення
чи подвійного використання (пряма вимога Директиви)

II форма

Обхід санкцій

Перелік **видів обходу санкцій** – визначатиметься в Законі України «Про санкції»

1. Порушення умов дозволу, виданого на здійснення діяльності, яка за відсутності такого дозволу заборонена, обмежена санкцією

2. Окремі діяння з заблокованими активами вчинені особою, яка знала або повинна була знати, що такі активи належать особі, щодо якої застосовано санкцію блокування активів

3. Порушення обов'язку щодо надання декларації про заблоковані активи

4. Фіктивне банкрутство/доведення до банкрутства підсанкційної ю.о. або ю.о. з підсанкційним КБВ

Кримінально-правові засоби

- 1** максимальна відповідність Директиві в частині вимог до розміру покарання, строків давності
- 2** відносно “широка вилка” між мінімумом і максимумом покарання
- 3** додаткові покарання (позбавлення права обіймати посади/займатись діяльністю, конфіскація майна)
- 4** Заходи кримінально-правового характеру до юридичних осіб (штраф, конфіскація, ліквідація)
- 5** спеціальна конфіскація (засобів, знарядь, доходів та предмету злочину)
- 6** тяжкі й особливо тяжкі злочини (забезпечення екстериторіальності)

Зміни до ЗУ “Про санкції”

Ч. 4 ст. 4 :

“Санкція у виді заборони укладення договорів/вчинення правочинів не поширюється на випадки укладення договорів про надання правничої допомоги”
(але оплата лише за дозволом)

Стаття 5-5. Дозволи на вчинення дій, заборонених або обмежених санкцією

Стаття 5-6. Додаткові обов’язки у зв’язку із застосуванням санкції у виді блокування активів
(подання декларації про заблоковані активи)

Стаття 5-7. Заборона порушення та обходу спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)

Стаття 5-5. Дозволи на вчинення дій, заборонених або обмежених санкцією

Кабінет Міністрів України (для фізичних осіб - профільне міністерство) може надати **дозвіл** на вчинення, за визначених умов, окремих діянь, які заборонені/обмежені санкцією.

Дозвіл надається **за запитом особи, щодо якої застосовано санкцію або представником** на весь строк дії санкції чи на певний строк, або на вчинення конкретного діяння.

Підстава - необхідність вчинення фінансових операцій, дій щодо активів, укладення та виконання правочинів. Строк розгляду запиту - **60 роб. днів.**

Запит про виконання договору правничої допомоги, вчинення дрібних побутових правочинів або дій, спрямованих на усунення ризику життю чи здоров'ю розглядається за **20 роб. днів.**

Стаття 5-5. Дозволи на вчинення дій, заборонених або обмежених санкцією

- 1** Встановлюються вимоги до запиту на дозвіл.
- 2** Для подання запиту необхідно подати декларацію про заблоковані активи незалежно від їх знаходження.
- 3** Визначаються підстави для відмови у наданні дозволу
- 4** Визначаються необхідні елементи дозволу
- 5** Детальний Порядок надання дозволів встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 5-6. Додаткові обов'язки у зв'язку із застосуванням санкції у виді блокування активів

Суб'єкт, до якого застосовано санкцію блокування подає декларацію про активи:

- є об'єктами його права власності
- щодо яких він є КБВ
- може прямо чи опосередковано вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження

Юридичні особи, в структурі власності яких знаходяться підсанкційні особи, повинні подавати інформацію про таку структуру власності.

Декларація подається до уповноваженого органу:

- щодо активів, які знаходяться **під юрисдикцією України**
- **українськими фіз. та юр. особами**, незалежно від місцезнаходження активів

Стаття 5-6. Додаткові обов'язки у зв'язку із застосуванням санкції у виді блокування активів

- 1** Декларація про активи подається протягом 60 днів з дня накладення санкції блокування та щорічно
- 2** Форма та детальний порядок подання інформації про активи затверджується КМУ

Стаття 5-7. Заборона порушення та обходу санкцій

- 1** Загальна заборона вчиняти діяння, спрямовані на порушення або обхід санкції, зокрема набувати, використовувати, розпоряджатися заблокованими активами.
- 2** Обходом санкцій є:
 - *порушення умов дозволу*
 - *неподання декларації про заблоковані активи або подання неправдивої інформації на суму понад 150 прожиткових мінімумів (на 2024 рік – 454 200 грн.)*
 - *набуття, використання та розпорядження заблокованими активами, якщо їх сукупна вартість перевищує 150 прожиткових мінімумів*
 - *доведення до банкрутства/фіктивне банкрутство підсанкційної ю.о. або ю.о. з підсанкційним КБВ*
- 3** Правочин, вчинений з порушенням Закону України “Про санкції”, є нікчемним